

Téma lekce: Problémy dnešní společnosti (Pozn.: Některými z těchto témat se zabýváme podrobněji i jinde v této učebnicové řadě. V rámci tohoto dílu jde především o 9. lekci [Životní prostředí] a 11. lekci [Svět techniky]).

Topic: Today's society and its problems

Cvičení na práci s textem/Text-based exercises: 5/B 25–32

every time I get home

Upozorněte studenty, že *every time* je zde užito jako spojka s významem *pokaždé, když*.

we've got a right to clean pavements

Můžete upozornit studenty na teoreticky možnou dvojnácnost této věty (*máme právo na čisté chodníky*, ale též *máme právo čistit chodníky*). Míněný význam je však zřejmý z kontextu.

they say they're working to achieve equal opportunities

They je zde užito jako obecný podmět, který, jak vyplývá z kontextu věty, odkazuje na politiky, zaměstnavatele atp. Srov. též *They've raised petrol prices again*. (Už zase zdražili benzin.).

discrimination against AIDS sufferers, those with HIV

AIDS je akronym (užívá se a vyslovuje jako jedno slovo [eidz]), zatímco *HIV* se vyslovuje jako zkratka [eitf_ai 'vi:].

the visual

Užijeme-li určitý člen s některými adjektivy, můžeme utvořit abstraktní substantivum. *The visual* zde znamená *vizuálně*, tj. vše, co je vnímáno zrakem.

this society of ours

Užití vazby dvou genitivů má často ironický nádech (*tahle naše společnost*).

serious offences such as domestic violence and muggings to huge things like war crimes

Such as a like zde představují dvě synonymní předložky, které se užívají před výčtem. *Like* je hovorovější než *such as*.

break up families rozvrátit rodiny

Částice *up* zde má perfektivizující funkci (viz 10. lekce) a nemění význam slovesa v základu.

what it says about

Upozorněte studenty, že *say* se stejně jako české *říkat*, *vypovídat* užívá i s neživotným podmětem.

governments who are

Po substantivech označujících skupiny lidí (tzv. kolektivech) se mohou užívat životná vztažná zájmena.

enough to live on

Live on se užívá ve smyslu *být živ z, vyžít z, žít o, vyjít s* (*live on bread and water, live on £ 20 a week*). Naproti tomu *live off* má význam *žít z, na úkor koho* (*live off the land, live off other people*).

simply by buying

Do češtiny přeložíme nejspíše vedlejší větou (*už jen tím, že kupujeme*).

whether we need them or not

Upozorněte studenty, že *whether* se dává přednost před *if* především tehdy, když chceme zdůraznit existenci alternativy.

keep up with developments

Development je zde užito v počitatelném smyslu, tedy spíše jako *jednotlivé vývojové kroky* než jako celkový proces (srov. *the development of computer systems* vývoj počítačových systémů).

the latest piece of technology

Technology je nepočitatelné substantivum. Chceme-li jej kvantifikovat, musíme užít singulativum (např. *a piece*). Uvedené spojení přeložíme např. jako *poslední technická novinka*.

a bit of a cliché

Srov. užití *a bit* s adjektivy (*a bit slow*) a substantivy, kdy je nutné užít *of* (*a bit of a slow learner, a bit of a coward*).

the whole globalization thing

Užití *thing* ve významu *věc, otázka, záležitost* je hovorové. Neutrální variantou by bylo užití *question* nebo *matter* (*a question of taste, a matter for the authorities*).

Poznámky ke slovníčku.

achieve

Připomeňte studentům, že českému *dosáhnout na* (např. na něco, co je vysoko) odpovídá anglické *reach*.

addict, addiction

Tyto výrazy užíváme v souvislosti s drogami (*a drug addict* narkoman, *a heroin addict* osoba závislá na heroinu) a též humorně (*a chocolate addict* kdo často jí čokoládu, *a film addict* kdo hodně sleduje filmy). Můžete studenty upozornit též na spojení *be*

IT HAS TO BE SAID...

5/A

"Excuse me...we're carrying out a survey for SOCIETY TODAY magazine. Can I ask you what in our society makes you particularly sad or angry?"

[1] – "You certainly can! Look at these new shoes! I know people have got a right to walk their dogs here, but we've got a right to clean pavements, and I'm tired of having to wash my shoes every time I get home in spite of only having been round the corner for a newspaper. It's disgusting!"

[2] – "Yes. Discrimination. Of all kinds. Racism, of course, and sexual discrimination. They say they're working to achieve equal opportunities, but I still don't believe women are treated equally most of the time. And then there's discrimination against AIDS sufferers, those with HIV, the disabled. I mean, being blind or in a wheelchair doesn't mean you're less intelligent or hard-working, does it?"

[3] – "Yes. Televisions and computers! One of my regrets is not having been born into an age without them. Aren't there better things to do in life than look at screens all day? It's all so passive and unhealthy, to say the least. I suppose it's all part of today's obsession with technology and the visual."

[4] – "Crime and antisocial behaviour. This society of ours is full of it. From vandalism to pickpocketing and shoplifting to more serious offences such as domestic violence and muggings to huge problems like war crimes and terrorism. If you ask me, television's at least partly to blame, and I think most people would agree. Some evenings it seems there's nothing to watch unless guns and killing are what you want..."

[5] – "I think one of the saddest things, and not just in today's society, is drugs. Not only because of what, in more serious cases, drug addiction can do – break up families, turn addicts into criminals, damage minds and bodies and eventually kill – but also because of what it says about this world of ours. I mean, it must be a nasty place if people feel the need to escape from it in that way. As for those who push drugs, especially adults who give them to young children, there are few things that make me angrier."

[6] – "Human suffering in general, I think. From unemployment and homelessness in our own cities to the millions of people all over the world who live with poverty, hunger and disease. And so much of it is caused by governments who are more interested in oil, weapons and power than in their own people."

[7] – "They say 'love makes the world go round', but I think it's money that makes our world go round. I mean, as long as I've got enough to live on comfortably, isn't that enough? But the more this consumer society has, the more it wants."

[8] – "The thing that has always made me most sad and angry has become my whole life: I work for an organization that supports human rights. All over the world people are being treated unfairly, often by their own governments. Prisons are full of innocent people who should never have been put there. Others are tortured. Tribes are losing their lands and are in danger of being destroyed altogether. Many have no freedom of speech. And most of the world takes no notice of them. They'll never have a chance unless someone steps in to try to help."

[9] – “One of the worst aspects of society must be the way we’re treating our planet. Politicians, industries, drivers, all of us. Everyone talks about recycling, but you might say we’re being selfish and stupid simply by buying things without really having thought about whether we need them or not. And most of us are guilty of that, it has to be said.”

[10] – “Even though all this technology has got its advantages, somehow I seem to remember having had an easier life without it! I just don’t seem to be able to keep up with developments. By the time I’ve learnt how to use the latest piece of technology it’s on its way out again. And the internet frightens me. I don’t just mean concrete fears – like abuse of the net and hackers and cyberterrorism and that sort of thing – but the general question of where it’s all taking us. The more technology we have, the less time we seem to have for each other.”

[11] – “I know it’s a bit of a cliché, but the whole globalization thing makes me rather sad. We all seem to be losing our sense of identity and culture. The more we work to create huge, international organizations, the fewer cultural contrasts are left for us all to enjoy. Nothing’s exotic any more.”

achieve [ə'tʃi:v] dosáhnout čeho, dokázat
addict ['ædɪkt] toxikoman, narkoman; závislá osoba
addiction (to) [ə'dɪkʃn] návyk (na)
adult ['ædʌlt] dospělý člověk; dospělý
AIDS [erdz] AIDS
antisocial [ˌæntɪ'səʊʃl] protispolečenský, společensky škodlivý, asociální
aspect ['æspekt] stránka věci; zřetel
blame [bleɪm] vinit, dávat vinu; svádět
blind [blaɪnd] slepý; oslepit
carry out [ˌkæri 'aʊt] provést, vykonat
cliché ['kli:ʃeɪ] klišé
criminal ['krɪmɪnl] zločinec; zločinný
cultural ['kʌltʃrəl] kulturní
cyberterrorism ['saɪbə,terəɪzɪzm] počítačový terorismus
development [dɪ'veləpmənt] vývoj, rozvoj
disabled [dɪs'eɪbld] postižený
discrimination (against) [dɪs,kɪrɪ'meɪʃn] diskriminace (koho)
disease [dɪ'zi:z] choroba
disgust [dɪs'gast] hnusit se; odpor
domestic [də'mestɪk] domácí
drug [drʌg] (gg) droga, lék; omámit
even though ['i:vən ðəʊ] ačkoli, přestože

in spite of only having been round the corner for a newspaper i když jsem si jenom byl za rohem pro noviny
being blind or in a wheelchair doesn't mean... to, že je člověk slepý nebo na invalidním vozíku, ještě neznamená, že...
One of my regrets is not having been born into an age without them. Jedna z věcí, kterých lituji, je to, že jsem se nenarodila do doby, kdy žádné nebyly.
obsession with the visual posedlost vizuálním

eventually [ɪ'ventʃuəli] nakonec, časem
exotic [ɪg'zɒtɪk] exotický, cizokrajný
globalization [ˌgləʊbəlaɪ'zeɪʃn] globalizace
hacker ['hækə] hacker
homelessness ['həʊmləsnes] bezdomovectví
human ['hju:mən] lidský; člověk
identity [aɪ'dentəti] totožnost, identita
innocent ['ɪnəsənt] nevinný
keep up [ˌki:p 'ʌp] držet krok
mind [maɪnd] mysl
mugging ['mʌɡɪŋ] přepadení
nasty ['nə:sti] ošklivý
net [net] síť; internet
obsession [əb'sefn] posedlost
offence [ə'fens] přestupek, zločin; urážka
organization [ˌɔ:gənaɪ'zeɪʃn] organizace
particularly [pə'tɪkjʊləli] obzvláště
passive ['pæsɪv] pasivní; trpný rod
pickpocket ['pɪk,pɒkɪt] kapsář zloděj
pickpocketing ['pɪk,pɒkɪtɪŋ] kapsářství
planet ['plænɪt] planeta
politician [ˌpɒlə'tɪʃn] politik
poverty ['pɒvəti] chudoba, bída
prison ['prɪzn] vězení
push [pʊʃ] tlačit, strkat; nezákonně

prodávát slang.
racism ['reɪsɪzəm] rasismus
recycle [ri:'saɪkl] recyklovat
right [raɪt] právo
screen [skri:n] obrazovka; plátno v kině
sexual ['seksʊəl] sexuální; pohlavní
shoplifting ['ʃɒplɪftɪŋ] krádež v obchodě
society [sə'saɪəti] společnost
sufferer ['sʌfərə] kdo něčím trpí
survey ['sɜ:veɪ] průzkum, studie
take notice [ˌteɪk 'nəʊtɪs] všimnout si
technology [tek'nɒlədʒɪ] technika; technologie
terrorism ['terəɪzɪzm] terorismus
torture ['tɔ:tʃə] mučit; mučení, muka
treat [tri:t] zacházet s, jednat s jak; léčit
tribe [traɪb] kmen domorodý
unemployment [ˌʌnɪm'plɔɪmənt] nezaměstnanost
unfair [ˌʌn'feə] nespravedlivý, nečestný
unhealthy [ˌʌn'helθɪ] nezdравý
vandalism ['vændəlɪzəm] vandalismus
violence ['vaɪələns] násilí
visual ['vɪʒuəl] vizuální, zrakový
weapon ['wepən] zbraň
wheelchair ['wi:lʃeə] invalidní vozík

television's at least partly to blame na vině je alespoň částně televize
love makes the world go round láska otáčí světem
as long as I've got enough to live on comfortably pokud mám dost peněz na to, abych z nich pohodlně vyžil
unless someone steps in to try to help pokud se do toho někdo nevloží a nepokusí se pomoci
it's on its way out again už to zase vybíhá

PŘEDLOŽKY	blame sth on sb svádět co	kriminace koho	obsession with posedlost čím
addiction to návyk na	na koho	disgusted by zhnusen čím	right to právo na
blame for vinit za; vina za	discrimination against dis-	in general obecně	take notice of všimnout si čeho

TREAT	RIGHT
treat sb + příslovce = zacházet s kým jak	right to sth právo na něco
treat sb like sth = zacházet s někým jako s něčím	right to do sth právo něco udělat
<i>They didn't treat him very well there.</i>	<i>We've got a right to clean pavements.</i> Máme právo na čisté chodníky.
<i>Moc dobře tam s ním nezacházeli.</i>	<i>We've got a right to walk on clean pavements.</i> Máme právo chodit po čistých chodnících.
<i>Don't treat me like a fool.</i>	human rights lidská práva
<i>Nezacházej se mnou jako s bláznem.</i>	animal rights práva zvířat

addicted [ə'dɪktɪd] *to* (být závislý na) a *become addicted to* (vy-pěstovat si závislost na).

blame
Českému *To je moje chyba.* odpovídá anglické *It's my fault.* nebo *I'm to blame.* Nelze užít *It's my blame.*

blind
Připomeňte užití určitého členu u plurálního *the blind* (slepí). *Blind* však nelze užít jako substantivum v singuláru, českému *slepec* odpovídá např. *blind man*. Řada mluvčích považuje výraz *blind* za negativní a neodpovídající zásadám politické korektnosti a nahrazuje jej formálnějším *visually impaired* (zrakově postižený).

cultural
Znamená *týkající se kultury* (*cultural centre, cultural opportunities in the area*); *kulturní* jako *kultivovaný, projevující zájem o kul-turu* vyjadřujeme anglickým *cultured* (*an extremely cultured gentleman*).

disabled
V plurálu je *the disabled* ((tělesně) postižení). *Disabled* však nelze užít jako substantivum v singuláru, nutno užít např. spo-jení *a disabled person* nebo *an invalid* ['ɪnvə,lɪ:d]. Rozlišujeme *mentally disabled* a *physically disabled*.

even though
Je synonymní s *although*, ale poněkud důraznější.

human
Human znamená nejčastěji *lidský* ve smyslu *týkající se lidstva* (*the human race* lidská rasa, *human suffering* lidské utrpení, a *human being* lidská bytost). Českému *lidský* ve smyslu *humánní* odpo-vídá zpravidla adjektivum *humane* [hju'mein] (*the campaign for more humane treatment of farm animals* kampaň za lidštější za-cházení s hospodářskými zvířaty).

identity
Upozorněte studenty na spojení (*citizen's*) *identity card* (průkaz totožnosti, občanský průkaz). Hovorověji je možné říci *ID card* [aɪ 'di: ,kɔ:d] (občanka). Samotné *ID* pak znamená *doklady* (*Haven't you got your ID* [aɪ 'di:] *on you?* Cožpak u sebe nemáš doklady?). V době, kdy je tato učebnice vydávána, ve Velké Británii neexistuje systém občanských průkazů.

mind
Užitečná spojení: *change one's mind* změnit názor, *keep in mind* pamatovat si, *have in mind* mít na mysli, *have on one's mind* nosit v hlavě (např. starosti).

nasty
Nasty označuje to, co je ošklivé, zlé svou podstatou (*a nasty character, a nasty person, a nasty cut*), zatímco *ugly* označuje to, co je ošklivé na pohled.

net
Rybářskou síť a sítě užívané ve sportovních hrách označujeme výrazem *net*. Počítačová síť je *network*, hovorově se užívá též *net*, což je rovněž hovorové označení internetu.

offence
Můžete upozornit též na spojení *a criminal offence* (trestný čin).

right
Právo jako studijní nebo profesní obor je *law*.

society
Označuje jednak lidstvo, lidskou společnost (též *human society*), ale též společnost jako zájmové sdružení, případně skupinu lidí stejného zaměření (*The Dvořák Society* Společnost Antonína Dvořáka). Srov. užití slova *company*: *in the company of his friends, IBM is a computer company*.

sufferer
Při odkazování na osoby trpící specifickým zdravotním problé-mem můžeme užít buď substantivum s premodifikací (*an AIDS sufferer*) nebo řidčeji s postmodifikací uvedenou předložkou *from* (*a sufferer from AIDS*). Připomeňte studentům vazbu *suffer from* (trpět čím/na).

survey
Pokročilejší studenty můžete upozornit na to, že jde o další pří-klad slova, kde je substantivum a sloveso rozlišeno postavením přízvuku. Substantivum má obvykle přízvuk na první slabice (viz slovníček), sloveso většinou na druhé [sə'veɪ].

technology
Upozorněte studenty, aby nepřekládali české *technika* anglic-kým *technic(s)*. A naopak české *technologie* nemusí být vždy ekvivalentní s anglickým *technology*.